

دانستنی‌های پدافند غیر عامل

دوره عمومی مدیران و کارشناسان دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌ها

مطابق با شرح درس

ابلاغ معاون محترم توسعه مدیریت

و سرمایه انسانی رئیس جمهور

و سازمان پدافند غیر عامل کشور

گردآوری و تألیف:

حمید اسکندری

سرشناسه	اسکندری، حمید، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور	دانشتنی‌های پدافند غیرعامل - دوره عمومی مدیران و کارشناسان دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌ها.../گردآوری و تألیف حمید اسکندری؛ ویراستار علمی غلامرضا جلالی فراهانی.
وضعیت ویراست	ویراست ۸
مشخصات نشر	تهران: بوستان حمید، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۲۰۸ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۴۱۲-۷۲-۶
وضعیت فهرست نویسی: فیا	
یادداشت	کتابنامه: ص. ۲۰۸.
موضوع	دفاع غیر نظامی
موضوع	آفندی (علوم نظامی)
موضوع	دفاع ملی
شناسه افزوده	جلالی فراهانی، غلامرضا، ۱۳۳۷ -، ویراستار
رده بندی کنگره	۹۲۶ UA
رده بندی دیویی	۳۵/۳۶۳
شماره کتابشناسی ملی	۷۶۴۰۳۲۰
Civil defense :	موضوع
Offensive (Military science :	موضوع
Military readiness :	موضوع

انتشارات

عنوان: دانشتنی‌های پدافند غیرعامل دوره عمومی مدیران و کارشناسان دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌ها

گردآوری و تألیف: حمید اسکندری

ویراستار علمی: دکتر غلامرضا جلالی فراهانی

ناشر: بوستان حمید

چاپ: چهارم ویراست هشتم - سال ۱۴۰۲

شمارگان: ۷۰۰

قیمت: ۱۳۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری برای ناشر محفوظ است و هرگونه تکثیر و کپی برداری بدون اجازه ممنوع است.

تلفن ناشر و پخش کتاب: ۶۶۴۸۲۳۸۹ ۰۹۳۷۲۳۷۵۰۳۵ ۰۹۱۲۲۳۷۵۰۳۹

آدرس فروشگاه اینترنتی: boostanhamid-pub.ir «این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است»

پیش گفتار

امروزه شاهد مفاهیم جدیدی همچون جنگ نرم، جنگ زیستی، جنگ اقتصادی و ... هستیم. به عبارتی حوزه‌هایی همچون حوزه‌های اقتصادی، سیاسی، علمی، دانش و فناوری، حوزه‌های جدید جنگی محسوب می‌شوند. به عنوان مثال امروز در موضوع هسته‌ای که در واقع دارای عملکرد اقتصادی و بازدارندگی است، شاهد درگیری‌های سختی بین غرب و ایران هستیم، مناقشاتی که پیشانی جنگی آن دانش و فناوری هسته‌ای است و ما در چنین جبهه‌ای با تلاش برای کسب، ارتقاء و تحلیل این دانش، در حال دفاع می‌باشیم.

رئیس سازمان پدافند غیرعامل در اولین گردهمایی استانداران دولت جدید در بخشی از سخنان خود اظهار داشتند که دسته تهدید وجود دارد: تهدید نظامی، تهدیدات نوین یا فناورانه و دیگری تهدیدات مردم محور که این حوزه به توجه بیشتر استانداران و وزارتخانه‌ها نیازمند است.

در تهدیدات مردم محور، دشمن رویکردهای متفاوتی دارد. اولین رویکردی که دشمنان دنبال می‌کنند، جنگ نرم یا جنگ ایده‌ها و باورها است و در واقع چرخش ذهن مردم به سمت اهداف خودشان (دشمن) است، رویکرد دوم آن‌ها جنگ اقتصادی و ایجاد چالش در مردم و جنگ بی قاعده است که در آن محور کار، مردم هستند، از نظر دشمنان در این حوزه هر کشوری که بتواند مردم را خوب هدایت کند برنده و چنانچه اداره مردم را از دست بدهد جنگ را باخته است. این چالش‌ها می‌تواند مسائل اقتصادی امنیتی را در حوزه دیگر در بر گیرد لذا باید حوزه‌های مردم را به طور جدی دنبال کرد.

تهدید های فناوری محور، عبارتند از: تهدید سایبری، تهدید زیستی، تهدید شیمیایی و تهدید کالبدی. وقتی که تهدیدها اینگونه است بایستی به راه حل‌هایی با رویکرد متفاوت در پدافند غیرعامل پرداخته شود.

در برنامه پنج ساله توسعه کشور، بند «ک» ماده ۲۰۱ آن که در ارتباط با امور دفاعی، امنیتی، سیاسی و برنامه های کلان پدافند غیر عامل بوده، به شرح زیر می باشد:

ماده ۲۰۱- بند «ک»: رعایت اصول پدافند غیر عامل در طراحی و اجرای طرح های حساس و مهم و یا در دست مطالعه و نیز تأسیسات زیربنایی و ساختمان های حساس، شریان های اصلی و حیاتی کشور و آموزش عمومی مردم توسط دستگاه های اجرایی موضوع ماده (۱۷۹) این قانون، به منظور پیشگیری و کاهش مخاطرات ناشی از سوانح غیر طبیعی.

لذا اندیشه تهیه و تدوین کتب آموزشی و برگزاری کلاس های آموزشی در زمینه دفاع غیر عامل یکی از گام های مهم، اصولی و زیربنایی در نیل به اهداف راهبردی و تحقق برنامه های پنجم و ششم توسعه کشور در خصوص پدافند غیر عامل بوده است.

سازمان پدافند غیر عامل کشور در راستای تحقق اهداف و نیاز سنجی آموزشی، سطوح مخاطبین را به پنج سطح: (۱) آحاد مردم (۲) کارکنان عادی (۳) مدیران اجرایی و کارشناسان (۴) مدیران میانی (۵) مدیران عالی (راهبردی) دسته بندی نموده است.

براین اساس تدوین این کتاب برای آگاه سازی کارشناسان و کارکنان دستگاه های اجرایی و شرکت ها به عنوان کتاب مرجع آموزش عمومی پدافند غیر عامل، مطابق با سرفصل ابلاغ شده توسط «معاون محترم توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور»^۱ در ۱۲ ساعت ارائه می گردد.

این ویرایش با آخرین نظریات کارشناسان معاونت ها و قرارگاه های سازمان پدافند غیر عامل در مواردی مثل پدافند سایبری، پدافند شیمیایی، پدافند مردم محور اصلاح و بروز رسانی شده است و در بخش ضمیمه کتاب مباحثی در خصوص نظام جامع عملیاتی پدافند غیر عامل کشور و همچنین آیین نامه اجرایی ماده ۵۸ قانون احکام دائمی ... علاوه طرح راهبردی حفاظت از زیرساخت های کشور اضافه شده است.

حمید اسکندری

(هشت)

۱. عنوان مرجع ابلاغیه مربوط به دولت وقت در زمان صدور است.

فهرست

فصل اول کلیات، اصول و مبانی پدافند غیرعامل

- ۱- کلیات ۱۴
- ۲- دیدگاه مقام معظم رهبری در خصوص پدافند غیرعامل ۱۷
- ۳- دیدگاه‌ها و نظرات ریاست محترم سازمان پدافند غیرعامل ۱۸
- ۴- تاریخچه و سوابق جهانی پدافند غیرعامل ۳۰
- ۵- نقش و اهمیت پدافند غیرعامل در طرح‌ها ۳۳
- ۶- چشم‌انداز پدافند غیرعامل کشور ۳۴
- ۷- اهداف کلان در افق چشم‌انداز پدافند غیرعامل ۳۶
- ۸- قوانین بالادستی پدافند غیرعامل (الساسنامه، سیاست‌های کلی، برنامه ششم) ۳۸
- ۹- امنیت ملی و پدافند غیرعامل ۴۹
- ۱۰- سطوح پدافند غیرعامل ۵۱
- ۱۱- اصول و ملاحظات پدافند غیرعامل ۵۵
- ۱۲- مرور کلی تهدیدات ۵۹
- ۱۳- تئوری (۵) حلقه استراتژیک واردن ۶۳

فصل دوم تهدیدات سایبری و پدافند سایبری

- ۱- کلیات ۶۵
- ۲- منابع تهدیدات، انواع تهدیدات و روش‌های حملات سایبری ۶۸

- ۳- سایر مسائل و راهکارها ۷۲
- ۴- پدافند سایبری ۷۵
- ۵- تهدیدات شبکه‌های رایانه‌ای بی‌سیم ۷۹
- ۶- شبکه‌های اجتماعی اینترنت و تهدیدات آن ۷۹

فصل سوم آشنایی با پدافند زیستی، پدافند شیمیایی و پدافند پرتوی

- ۱- کلیات ۸۳
- ۲- استفاده دشمن از سلاح‌های میکروبی در دوران دفاع مقدس ۸۵
- ۳- آگاهی از حملات زیستی و روش‌های انتشار عوامل ۸۷
- ۴- انواع تهدیدات زیستی ۸۸
- ۵- آشنایی با چرخه پدافند زیستی ۹۰
- ۶- اصول و اقدامات پیشگیری مصدومین حوادث زیستی ۹۷
- ۷- پدافند زیستی و معرفی قرارگاه آن ۹۸
- ۸- آشنایی با پدافند شیمیایی ۱۰۰
- ۹- آشنایی مختصر با تهدیدات پرتوی و پدافند پرتوی ۱۱۱

فصل چهارم مباحث مرتبط با پدافند کالبدی (آسیب‌پذیری کالبدی، تاب‌آوری و ...)

- ۱- تعاریف و اصطلاحات ۱۱۷
- ۲- کلیاتی در باب پدافند کالبدی ۱۱۹
- ۳- فرآیند الگوسازی برآورد تهدیدات ۱۲۲
- ۴- چرخه مدیریت آسیب‌پذیری جامع ۱۲۳

- ۵- پیامد و پیامدشناسی ناشی از وقوع تهدیدات ۱۲۷
- ۶- تاب‌آوری در سامانه‌ها ۱۳۱
- ۷- مباحث مرتبط با سازه‌های امن و مقاوم ۱۳۴
- ۸- مقررات ملی ساختمان - مبحث ۲۱ (پدافند غیرعامل) ۱۳۸
- ۹- آیین‌نامه‌ها و الزامات پدافند غیرعامل ۱۳۹

فصل پنجم اقتصاد مقاومتی - پدافند اقتصادی

- ۱- اقتصاد مقاومتی از منظر مقام معظم رهبری ۱۴۱
- ۲- راه کارهای مقابله با جنگ اقتصادی ۱۴۴
- ۳- سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ۱۴۸

فصل ششم سایر مباحث (تهدیدات نرم، تهدیدات نیمه سخت و ...)

- ۱- آشنایی با تهدیدات فرهنگی ۱۵۳
- ۲- جنگ روانی ۱۵۵
- ۳- جنگ رسانه ۱۶۰
- ۴- تهدیدات بمب‌های الکترومغناطیسی ۱۶۲
- ۵- تهدیدات بمب‌های گرافیتی ۱۶۵
- ۶- آشنایی با استتار، اختفاء و فریب ۱۶۷
- ۷- سنجش از دور و سیستم‌های شناسایی ۱۷۱